

"Kirjutiste" ülevaatus Kunstihoone galeriis

Kunstihoone galerii näitus demonstreeris veel kord ilmekalt tarbekunsti õnnetut rippumist nn näitusekunsti ja tarbedisaini vahel. Tegemist on tekstiilinäitusega, millest 1. märtsi Kultuuri-lehes võib lugeda, et see on reaktioon Belgias toimuvale konkurssile deviisiga "Kirjutised".

Veebruarikuu Art in Americas on pikem artikkel, kus valgustatakse mullu Euroopas toimunud tekstiili ehk siis *fiber art* näitusi. Artiklis on suurt tähelepanu pööratud tekstiilikunsti positsioonile kunstimaailmas. Autor taunib üleolevat suhtumist tekstiilikunsti ning õigustab tekstiilikunstnike püüdlusi, kes, samamoodi nagu maalijad tegelevad puhta maali probleemiga, on haaratud tekstiili olemuse uurimisest.

Käsitöö kui vähemuse kunst

Tõrjudes süüdistusi, nagu keerleksid tekstiilikunstnikud vaid materjali kui sellise ümber ja mis veel hullem — oleksid võimetud sulanduma kaasaegsesse kunstipraktikasse lisamata esteetilisi või anekdootlikke dimensioone oma formalistlikele vaadetele, osundab autor ameerika kriitikule John Perrault'le, kes kirjutab, et käsitöö on juba loomu poolest poliitilise tähendusega, kuna seda viljelevad peamiselt vähemused — "women, people of colour, hippies, farmers, crazy people and the poor".

"Kirjutise" näituse taustal tundub õigus olevat nii kriitik Perrault'ile kui tekstiilikunstnikele formalismi ette heitval Christian Bernard'il (Genfi Modernse ja Kaasaegse Kunsti Muuseumi direktor, üks kolmest viimase Lausanne'i Biennaali kuraatorist). Esinesid ju Kunstihoone galeriis peamiselt naised, kellest vähemalt üks on põllumees — Ehalill Halliste näitab maasikapeenraga assotsieeruvat kilemultshi. Ilmselt on aga enamikul esinejaist, kes oma tööd esteetilisest dimen-

sioonist ilmajätanud on meeles mõlknud ka miskit enam kui tegelemine kiu ehk tekstiili ja sellisega.

Teema "Kirjutised" on ahvatlenud kunstnikke haarama alfabeedi (Helga Alling) ning kirjapulga (Ülle Raadik) järele. Neil puhkudel tundub, et tegeldakse pigem kirjutamisega ja tekstiili kasutamine materjalina on üsnagi mõistetamatu.

Teised autorid, kes vihjavad kirjutamisele, ei julge endale liiga kõrget eesmärki seada ning jäävad toppama kuhugi, kus ilu juba võiks, aga mõte pole veel alanud.

Lahjemast lahjem

Kuna probleemi, mida lahendada, pole tõstatatud, jääb arusaamatuks, miks näitus üldse sellisena on kokku pandud. Sarnane haridus ja konkureerimine Belgia näitusele tunduvad põhjustena olevat lahjemast lahjemad. Kunstihoone galerii meenutab praegu pigem Kunstiülikoolis õppeaastat alustavat iseseisva loominguulise töö ülevaatus, kusjuures Erika Tammere ja Milvi Pärnamägi püüavad vaatajat alt vedada, esitades juba ammu tuttavaks saanud taieseid.

Võib pikalt arutleda selle üle, miks tarbekunstnikke kunstimaailmas eiratakse. Küllap lisab sellisele suhtumisele oma panuse ka Helen Kauksi "Ahoi!" (üht-teist võiks ju eirata ka tarbekunstimaailmas). Keskendumine pelgalt materjalile ja tehnikale ei ole mitte ainult rakenduskunstile omane. Siiski võiks küsida, miks Krista Leesi julgeb olla sotsiaalne kesklinna vaateakendel, aga mitte Kunstihoone galeriis?

Mulle tundub, et tarbekunstnikud võtavad endalt ise suurepärase võimaluse sekkuda "suurtesse asjadesse". Võttes tekstiililt tarbimisväärtuse ning tehes arglikke avastusi selle olemusliku võlu alal, unustavad nad tööpooldest kõik tähenduskihid ja -võimalused, mis võiksid olla tarbeesemel ning mis seega võimaldaksid anda edasi midagi enam kui käsitöönäituse hõngu.

ELE PRAKS